

REZUMAT

SYNOPSIS

Folosirea cabalinelor în ultimele decenii în scopuri de agrement este în expansiune, comportamentul nutrițional al tineretului cabalin devine de actualitate când aceste animale trebuie să se conformeze noilor modalități de folosire, întreținere, furajare.

Comportamentul nutrițional al tineretului cabalin în primele zile după parturiție are o deosebită importanță din punct de vedere al dezvoltării animalului, primele contacte cu mediul înconjurător lasă amprente profunde în noul născut care influențează tiparele de comportament înnăscute și poate influența adaptabilitatea indivizilor pentru a face față provocărilor comportamentale și nutriționale pe care va trebui să înfrunte pe parcursul vieții. În zilele noastre adaptabilitatea cabalinelor la schimbările de utilizare și hrănire capătă o semnificație din ce în ce mai mare, din cauza schimbării societății moderne unde cabalinele au un nou rol de animale de agrement, sau chiar de „companie”. Studiile etologice arată că primele ore, chiar minute de la parturiție sunt esențiale la acumularea de cunoștințe. Contactul în primele minute de viață al noului născut cu îngrijitorii, cu anumite obiecte ajută la mărirea capacității de acceptare a situațiilor noi, astfel diminuând factorii de stres, și ajută la formarea mai ușoară a unui comportament echilibrat. Diminuarea stresului din viața cabalinelor poate ajuta la prevenirea problemelor nutriționale care se accentuează la animalele întreținute de mici proprietari.

Pe parcursul cercetărilor au fost monitorizate la trei exploatații douăzeci de mânji de la paruriție până la înțarcare. Pentru a putea observa evoluția unor tipare de comportament precum și dezvoltarea indivizilor în protocolul de cercetare au fost stabilite trei perioade de monitorizare, respectiv primele 7 zile de la parturiție, zilele 28-30 respectiv zilele 178-180.

Indivizii au fost monitorizați video, metodă care a ridicat probleme specifice pe parcursul monitorizării; au fost colectate date corporale cum ar fi greutatea și înălțimea la greabăn în intervale predefinite în protocolul de cercetare. Datele colectate au fost trecute în fișele etologice și centralizate după mai multe criterii în tabele din care s-a realizat și prezentarea grafică după prelucrarea statistică al acestora pentru a prezenta o imagine cât mai amplă a fenomenelor.

Prima ridicare a mănșilor este esențială pentru supraviețuirea acestora, media grupului a fost de 56 de minute de la parturiție cu valoarea minimă de 19 minute respectiv valoarea maximă de 125 de minute. După ridicare, primul supt și respectiv consumarea de colostru este foarte importantă în supraviețuirea mănșilor, media efectuării primului supt a fost de 94 de minute cu o valoare individuală minimă de 37 de minute după parturiție și cu o valoare maximă de 175 de minute după parturiție.

Eliminarea meconiului are o importanță decisivă în viața noului născut, act care atestă faptul că s-a activat și funcționează corect tractul gastro-intestinal; o retenție a meconiului poate cauza colici și în cazuri extreme chiar moartea individului. Eliminarea meconiului a fost realizată cu succes, fără intervenția omului, de toți indivizii din grupul monitorizat cu o medie de 164 minute, valoarea minimă individuală a fost de 62 de minute respectiv valoarea maximă a fost de 295 minute de la parturiție. Calculele statistice au arătat o corelație pozitivă între prima ridicare și efectuarea primului supt.

Analiza datelor arată diferențe în funcție de rasă și sex al indivizilor : iepele s-au ridicat și au efectuat primul supt mai repede decât armăsarii, indivizii aparținând rasei Lipițan s-au ridicat și au efectuat primul supt aproape de media efectivului, indivizii aparținând rasei Nonius s-au ridicat și au efectuat primul supt sub media efectivului, indivizii rezultați din metisare cu Semigreu Românesc s-au ridicat și au efectuat primul supt peste media efectivului.

Greutatea corporală a indivizilor monitorizați a fost în medie de 48 kg la naștere cu o valoare minimă de 39 de kg respectiv cea maximă de 61 kg. Dezvoltarea corporală a indivizilor a cunoscut un trend ascendent, la sfârșitul perioadei de monitorizare media a fost de 158 de kg cu o valoare minimă de 125 de kg și cea maximă de 197 kg. Greutatea mai mare la naștere nu este garantul unei greutatei mai mari la înțarcare, pe parcursul evoluției corporale individuale se pot observa diferențe în dezvoltarea corporală, însă se păstrează aceeași tendință ascendentă cu diferențe mai mici. Evoluția înălțimii la greabăn este mai echilibrată în cadrul grupului monitorizat, la naștere a fost de 105 cm cu un minim individual de 92 de centimetri respectiv un maxim de 112 cm la sfârșitul perioadei monitorizate; media înălțimii corporale a grupului este de 139 de cm, cu un minim individual de 125 cm respectiv maxim individual de 147 cm.

În prima perioadă a vieții hrana exclusivă a mânjilor este laptele matern; după vârsta de 10-14 zile mânzul începe să consume și hrană vegetală. Încă din primele zile de viață mânzul este foarte atent la comportamentul iepei, în special la consumul de hrană și dacă reușește să ajungă, gustă cu mișcări specifice de supt hrana, fără să consume.

Durata consumului de hrană prezintă un trend descendent odată cu înaintarea în vârstă a indivizilor, având o valoare medie de 178 secunde, la sfârșitul perioadei de monitorizare, la vârsta de 180 de zile, durata medie a suptului scade la 47 de secunde. În primele zile, din timpul unei reprize de supt aproape jumătate este folosit pentru identificarea mameloanelor, respectiv alternare între cele două mameloane ale iepei, timp care se diminuează considerabil cu înaintarea în vârstă a indivizilor. Timpul consumat pentru hrănire precum și numărul reprizelor de hrănire prezintă o diferență mare de la individ la individ.

La indivizii monitorizați în perioada de la naștere până la vârsta de 180 de zile media reprizelor de supt a fost de 74 supturi/zi cu o valoare medie maximă de 83 supturi/zi și minimă de 51 supturi/zi.

Grupul monitorizat de mânji a fost format din 20 de indivizi, care în perioada monitorizată au consumat lapte matern în medie de 74 de ori pe zi cu o dispersie foarte mare pe individ, valoarea minimă fiind de 5 supturi pe zi iar cea maximă de 92 de supturi. Pentru a forma o imagine mai detaliată asupra acestui comportament, perioada de monitorizare a fost împărțită în patru categorii de vârstă și interpretate separat.

În primele două zile media reprizelor de supt a fost de 79 supturi/zi, respectiv minimul individual a fost de 39 de supturi pe zi și maximul de 92 de supturi pe zi.

În perioada imediat următoare, zilele 3-7 media reprizelor de hrănire a fost de 83 de supturi, cu un minim individual de 67 și un maxim individual de 91 de supturi pe zi.

Cu fiecare zi de viață mânjii devin mai siguri în depistarea mameloanelor iepei, în perioada 28-30 zile de viață deja au în meniul zilnic și hrană de origine vegetală dar laptele matern ocupă încă primul loc în alimentația lor. În această perioadă mânjii consumă lapte matern în medie de 78 de ori pe zi cu un minim individual de 61 de supturi pe zi, respectiv un maxim individual de 90 de ori pe zi.

În ultima perioadă monitorizată, înainte de înțarcare, în perioada 178-180 zile mânjii consumă în medie 51 de ori lapte matern pe zi, dar cu diferențe individuale foarte mari, cuprinse între 5 și 67 de supturi pe zi. În acest interval se conturează periodicitatea reprizelor de supt, când perioade de vârf de consum alternează ritmic cu perioade de odihnă. Diferențele mari dintre indivizi sunt influențate de caracteristici individuale, de rasă, sex, etc. Caracteristicile iepei mamă privind producția de lapte la rândul lor sunt influențate într-o oarecare măsură de furajele administrate animalelor.